

DE VLAAMSE MINISTER VAN ONDERWIJS, SPORT, DIERENWELZIJN EN VLAAMSE RAND
DE VLAAMSE MINISTER VAN WELZIJN, VOLKSGEZONDHEID EN GEZIN

NOTA AAN DE VLAAMSE REGERING

Betreft: - Ontwerp van besluit van de Vlaamse Regering over het afsprakenkader en ondersteuningsplan
- Principiële goedkeuring

Samenvatting

Dit ontwerp van besluit handelt over het afsprakenkader en ondersteuningsplan dat opgesteld wordt voor jongeren die in kader van de jeugdhulpverlening verblijven in een onderwijsinternaat.

Dit ontwerp van besluit regelt de aangelegenheden bepaald in artikel 14, §4 en 44 van het decreet van 16 juni 2023 over de onderwijsinternaten.

Dit ontwerp van besluit regelt de wijze waarop het afsprakenkader en ondersteuningsplan opgesteld wordt, wie hierbij betrokken wordt, wat de minimale inhoud is en wie het afsprakenkader en ondersteuningsplan dient te ondertekenen.

Bijlage:

- Ontwerp van besluit
- Advies Inspectie van Financiën
- Begrotingsakkoord

1. SITUERING

A. BELEIDSVELD/BELEIDSDOELSTELLING

Beleidsdomein: Onderwijs en Vorming en Welzijn, Volksgezondheid en Gezin

Beleidsveld: Onderwijsinternaten en samenwerkingsverbanden 1G1P

Beleidsmatige doelstelling: Kwaliteitsverbetering en stroomlijnen van de samenwerking tussen onderwijsinternaten en de jeugdhulpverlening

B. VORIGE BESLISSINGEN EN ADVIEZEN

Het bijgaande voorontwerp van besluit van de Vlaamse Regering werd aangepast aan het wetgevingsadvies nr. 2024/31 van 5 februari 2024.

2. INHOUD

A. ALGEMENE TOELICHTING

Om beter tegemoet te komen aan de noden van kinderen en jongeren die vanuit de jeugdhulpverlening verblijven in een onderwijsinternaat wordt een nauwe samenwerking opgezet tussen onderwijsinternaten en jeugdhulpaanbieders. Artikel 14 §4 van het decreet van 16 juni 2023 over de onderwijsinternaten bepaalt dat hiertoe voor iedere interne waarvan het verblijf kadert in de jeugdhulpverlening een afsprakenkader en ondersteuningsplan worden opgesteld. Het afsprakenkader en ondersteuningsplan zijn het resultaat van een kwaliteitsvol traject dat gelopen wordt met de jongere, zijn ouders, het onderwijsinternaat, jeugdhulpaanbieders en desgevallend de jeugdrechter en sociale dienst jeugdrechtbank. Dit gebeurt in co-creatie.

Het basisidee van het afsprakenkader en ondersteuningsplan is om te komen tot de realisatie van tijdige, zo mogelijk preventieve samenwerking waardoor onderwijsinternaten en jeugdhulpaanbieders samen beter tegemoet kunnen komen aan de noden van jongeren die verblijven in een onderwijsinternaat in kader van de jeugdhulpverlening.

Wat jeugdhulpverlening is, is bepaald in het decreet van 12 juli 2013 betreffende de integrale jeugdhulp. Uiteraard gaat het hier niet om elke jongere voor wie Jeugdhulp op één of andere een rol speelt. Cruciaal element is dat het 'verblijf' in het onderwijsinternaat kadert binnen de jeugdhulpverlening.

Om te vermijden dat deze kinderen en jongeren instromen in een onderwijsinternaat zonder voorafgaand overleg tussen onderwijsinternaat en jeugdhulpaanbieders, jeugdrechter en sociale dienst jeugdrechtbanken zonder dat het onderwijsinternaat over alle informatie beschikt, is er een kwaliteitsvolle aanmelding voorzien. Bij die kwaliteitsvolle aanmelding komen onderwijsinternaat, ouders, jongeren en jeugdhulpaanbieders tot afspraken over opvolging van de jongere, het verloop van het verblijf in het onderwijsinternaat en eventuele evolutie in zorgvraag en ondersteuning van de interne en het onderwijsinternaat vanuit één of meerdere welzijnsactoren. Voor sommige jongeren zullen afspraken over de opvolging volstaan, voor andere jongeren zal het nodig zijn dat er, soms, substantiële ondersteuning (inzet van personeel en middelen) vanuit welzijn komt.

Als resultaat van de kwaliteitsvolle aanmelding komen alle betrokkenen tot een afsprakenkader en ondersteuningsplan. Het afsprakenkader en ondersteuningsplan wordt gezien als de afspraak tussen de ondersteunende jeugdhulpaanbieders en het onderwijsinternaat. Er worden minstens afspraken gemaakt over opvolging van de situatie van de jongere en zijn verblijf in het onderwijsinternaat (evaluatiemomenten, contactpersonen, ...). In de situaties waarbij er vanuit jeugdhulpaanbieders ondersteuning (personeel en middelen) geboden wordt, worden er in het afsprakenkader en ondersteuningsplan concrete afspraken en garanties op die ondersteuning ingeschreven.

Vooraleer de jongere als interne kan ingeschreven worden (in reglementaire bewoording: het reglement door de betrokken persoon ondertekend kan worden) moet een afsprakenkader en ondersteuningsplan opgemaakt zijn. We vermijden zo dat onderwijsinternaten geconfronteerd worden met situaties waarin ze geen inspraak hebben en/of er geen mogelijkheid is tot het inschakelen van snelle en duurzame ondersteuning. Door de ondersteuning van onderwijsinternaten, maar evenzeer door de verbeterde samenwerking en de continue afstemming tussen alle betrokken actoren (onderwijsinternaat, jeugdhulpactoren, kinderen/jongeren, ouders, ...) kunnen breuken in de schoolloopbaan en het hulpverleningstraject van de jongere beperkt of vermeden worden.

Met het besluit van de Vlaamse Regering van 26 januari 2024 tot toekenning van subsidies van de Vlaamse Gemeenschap voor het jaar 2024 aan verschillende organisaties in het raam van de samenwerkingsverbanden '1 gezin, 1 plan', wordt aan de samenwerkingsverbanden een extra opdracht

toegekend, namelijk het samenwerken met en ondersteunen van de onderwijsinternaten. Deze opdracht situeert zich op 4 niveaus:

- **Beleidsondersteuning:** het versterken van het kwaliteitsvol verblijf ter verbetering van het welbevinden van de internen met ondersteuningsnoden, hun context en het internaatsteam;
- **Teamondersteuning:** inzetten op teamzorg en professionalisering in functie van internen met extra ondersteuningsnoden;
- **Ondersteuning van de zorg voor internen:** aan de hand van een afsprakenkader en ondersteuningsplan zorgen dat internen met ondersteuningsnoden en hun context, een link krijgen met gepaste hulp (cf. decreet van de onderwijsinternaten, artikel 14 en 15);
- **Ondersteuning van de samenwerking tussen onderwijsinternaten & welzijnspartners:** het ondersteunen van de bestaande en nieuwe samenwerkingen tussen onderwijsinternaten, welzijnspartners en eventuele andere relevante actoren.

Vanuit deze opdracht fungeren de samenwerkingsverbanden '1 gezin, 1 plan' als eerst aanspreekpunt voor de onderwijsinternaten. Er is hiervoor in 2024 een budget voorzien van 1.600.000 euro, dat verdeeld wordt onder de samenwerkingsverbanden. Er worden in 2024 stappen gezet om de opdrachten en financiering van de samenwerkingsverbanden '1 gezin, 1 plan' structureel te verankeren in regelgeving.

Dit besluit regelt de wijze waarop het afsprakenkader en ondersteuningsplan opgesteld worden, wie hierbij betrokken wordt, wat de minimale inhoud is en wie het afsprakenkader en ondersteuningsplan dient te ondertekenen.

Bij de bespreking van het decreet rechtspositie minderjarigen is door de kinderen en jongeren die nood hebben aan jeugdhulp opnieuw aangegeven dat zij zo gewoon mogelijk willen opgroeien. Het verblijf in een onderwijsinternaat, dat zich hiertoe engageert, is voor de leerlingen in kwestie een erg normaliserende manier om met een moeilijke situatie die een permanent verblijf thuis moeilijk maakt om te gaan. Onderwijsinternaten geven echter in de marge van de voorbereiding van dit besluit opnieuw aan dat de onkostenvergoeding die zij krijgen om te voorzien in de dagelijkse leef- en verblijfskosten van deze doelgroep onvoldoende hoog is om de uitgaven te dekken. Het Agentschap Opgroeien krijgt de opdracht om tegen begin mei 2024 daaromtrent een bevraging te finaliseren en een voorstel voor te leggen aan de Vlaamse Regering met het oog op een adequate financiering voor het schooljaar 2024-2025. Dit onderzoek heeft geen weerslag op het voorliggend besluit.

B. TOELICHTING BIJ DE ARTIKELLEN

Hoofdstuk 1. Algemene bepalingen

Artikel 1

Behoeft geen toelichting.

Artikel 2

Bevat de in het besluit gehanteerde verkorte formuleringen en definiëringen.

Hoofdstuk 2. Uitvoeringsbepalingen

Afdeling 1. Afsprakenkader en ondersteuningsplan

Artikel 3

In dit artikel worden drie mogelijke trajecten vooropgesteld voor de begeleiding van jongeren die in kader van de jeugdhulpverlening verblijven in een onderwijsinternaat. Het te volgen traject wordt bepaald op basis van een overleg met alle betrokken partijen: de ouders, de jongere, het onderwijsinternaat, de betrokken jeugdhulpaanbieders en desgevallend de bevoegde jeugdrechter en sociale dienst. Dit overleg capteert de ondersteuningsnoden van de jongere en die van het

onderwijsinternaat en vormt de basis voor de verdere samenwerking tussen het onderwijsinternaat en de betrokken jeugdhulpaanbieders.

Het te volgen traject wordt voorafgaand aan de inschrijving bepaald, zodat de gemaakte afspraken vanaf de aanvang van het verblijf van de jongere in het onderwijsinternaat concreet gerealiseerd kunnen worden.

Voor jongeren in traject 1 volstaat het verblijf in een onderwijsinternaat zonder bijkomende nood aan ondersteuning. Voor jongeren in traject 2 en 3 is er wel een bijkomende ondersteuningsnood. Deze ondersteuningsnood kan zowel door de jongere als het onderwijsinternaat ervaren worden. De betrokken welzijnspartners realiseren een ondersteuning op maat door effectieve begeleiding in te zetten. Deze ondersteuning en begeleiding wordt geconcretiseerd in een ondersteuningsplan op maat van de jongere, zijn context en het onderwijsinternaat.

Indien de situatie van een jongere in traject 2 vastloopt of indien de jongere slechts tijdelijk op het onderwijsinternaat verblijft in afwachting van een plek in een welzijnsvoorziening (traject 3), engageren alle partners zich om voor dit traject een heroriëntering naar een andere setting en, in afwachting hiervan, een substantiële bijkomende ondersteuning van het onderwijsinternaat te voorzien.

Wanneer de gemaakte afspraken voor een jongere in traject 2 niet kunnen worden nagekomen door de betrokken jeugdhulpaanbieders, dan kan het onderwijsinternaat aangeven dat deze jongere niet verder ondersteund kan worden vanuit het onderwijsinternaat. In deze situatie engageren alle partners zich om zo snel mogelijk voor deze jongere een heroriëntering naar een andere setting te voorzien.

De zorg- en ondersteuningsnoden van de jongere en het onderwijsinternaat, en bijgevolg de indeling in een traject, kunnen gedurende het verblijf in het onderwijsinternaat veranderen. Hierover worden in het afsprakenkader en ondersteuningsplan afspraken gemaakt om de situatie regelmatig te evalueren en indien nodig de voorziene ondersteuning bij te sturen, zoals ook vermeld in artikel 6 van dit besluit.

Indien de betrokken jeugdhulpaanbieders niet gekend zijn bij het onderwijsinternaat, kan het onderwijsinternaat contact opnemen met het samenwerkingsverband 1G1P van de eerstelijnszone waar het onderwijsinternaat zich bevindt. Ook voor jongeren die gedomicilieerd zijn binnen een andere eerstelijnszone dan het onderwijsinternaat, is het samenwerkingsverband 1G1P van de eerstelijnszone waar het onderwijsinternaat zich bevindt, het eerste aanspreekpunt van het onderwijsinternaat. De samenwerkingsverbanden 1G1P krijgen, met het besluit van de Vlaamse Regering van 26 januari 2024 tot toekenning van subsidies van de Vlaamse Gemeenschap voor het jaar 2024 aan verschillende organisaties in het raam van de samenwerkingsverbanden '1 gezin, 1 plan', de bijkomende opdracht om deze trajecten in het kader van het samenwerkingsverband op te nemen. Zo komen de betrokken jongeren op de 'welzijnsradar' en kan er flexibel worden ingespeeld over veranderende begeleidingsnoden of eventuele crisissituaties.

Artikel 4

Dit artikel bepaalt dat er voor alle jongeren die in kader van de jeugdhulpverlening verblijven in een onderwijsinternaat een afsprakenkader en ondersteuningsplan opgesteld moet worden. Voor jongeren die traject 1 volgen zal het afsprakenkader en ondersteuningsplan zich beperken tot de afspraken opgenomen in het afsprakenkader. Voor jongeren in traject 2 en 3 zullen de afspraken opgenomen in het afsprakenkader niet volstaan en moet dit aangevuld worden met afspraken over de concrete ondersteuning. In die situaties wordt er vanuit de jeugdhulpaanbieders concrete ondersteuning geboden door de inzet van personeel en middelen. In het ondersteuningsplan worden concrete afspraken en garanties op die ondersteuning ingeschreven.

Artikel 5

Dit artikel regelt hoe het afsprakenkader en ondersteuningsplan tot stand komt, wat de minimale inhoud is en wie het moet ondertekenen.

Paragraaf 1 bepaalt dat het afsprakenkader en ondersteuningsplan tot stand komt in overleg met het onderwijsinternaat, de ouders, de jongere, de betrokken jeugdhulpaanbieders, eventueel een vertegenwoordiger van 1G1P en desgevallend de sociale dienst. Waar nodig kan ook het Centrum voor Leerlingenbegeleiding (CLB) van de school waar de jongere is ingeschreven betrokken worden. Hoewel de onderwijsinternaten als instelling niet gevat worden door het decreet betreffende de leerlingenbegeleiding in het basisonderwijs, het secundair onderwijs en de centra voor leerlingenbegeleiding van 27 april 2018, hebben de CLB's wel de opdracht om leerlingen te begeleiden en zo bij te dragen in hun functioneren op school en in de maatschappij. Het CLB biedt hiervoor kwaliteitsvolle leerlingenbegeleiding aan. CLB's werken vraaggestuurd en in deze context richt de leerlingenbegeleiding zich naar de leerling, de ouders en in voorkomend geval de opvoedingsverantwoordelijken, met respect voor het ouderlijk gezag. CLB's kunnen hiervoor hun kernactiviteiten onthaal, vraagverheldering, handelingsgerichte diagnostiek, handelingsgericht advies, begeleiding en draaischijffunctie inzetten. CLB's zijn eveneens gevat door het decreet betreffende de integrale jeugdhulp van 12 juli 2013 en vervullen van hieruit oa. de functie brede instap. De kernactiviteiten onthaal en vraagverhelderingen vallen hiermee samen. De brede instap wordt omschreven als een breed en laagdrempelig aanbod voor kinderen en jongeren, hun ouders, personen uit hun leefomgeving en in voorkomend geval, hun opvoedingsverantwoordelijken, die met eender welke hulpvraag terecht kunnen in een voorziening brede instap, met het oog op het verstrekken van informatie, het verhelderen van de vraag, het versterken van de eigen krachten en als nodig het zorgvuldig verwijzen naar het meest passende antwoord, zowel in de jeugdhulp als daarbuiten. Het CLB heeft evenwel geen opdracht om de internaten zelf te begeleiden en te ondersteunen. Ook de kernactiviteiten signaalfunctie en consultatieve leerlingenbegeleiding zijn hier niet van toepassing.

Paragraaf 2 regelt de minimale inhoud van het afsprakenkader. Het afsprakenkader moet minimaal de contactgegevens van het onderwijsinternaat, de ouders, de betrokken jeugdhulpaanbieders, eventueel een vertegenwoordiger van 1G1P en desgevallend de sociale dienst omvatten. Daarnaast worden in het afsprakenkader de zorgen, krachten en doelen van de jongere en benoemd. Het afsprakenkader omvat samenwerkingsafspraken, met inbegrip van financiële afspraken, afspraken over de opvolging van de situatie van de jongere en zijn verblijf in het onderwijsinternaat. Er gaat hierbij ook aandacht naar de weekend- en vakantieregeling en eventuele activiteiten (hobby's, consultaties bij artsen, therapieën, ...) van de interne buiten het onderwijsinternaat. Daarnaast bevat het afsprakenkader ook afspraken over een eventuele evolutie in de zorgvraag en afspraken over evaluatiemomenten.

Paragraaf 3 bepaalt de minimale inhoud van het ondersteuningsplan. Naast concrete afspraken over de geboden ondersteuning door de inzet van personeel en middelen omvat het ondersteuningsplan ook samenwerkingsafspraken op niveau van het gezin en sociaal netwerk van de jongere en afspraken over welke betrokken partner de regie van het ondersteuningsplan op zich neemt. Tenslotte bevat het ondersteuningsplan ook afspraken over de uitstroom van de jongere, zowel uit het internaat als bij het bereiken van de leeftijd van 18 jaar en bijgevolg de uitstroom uit de jeugdhulpverlening, en afspraken over evaluatie en contactmomenten.

Paragraaf 4 bepaalt wie het afsprakenkader en ondersteuningsplan dient te ondertekenen. De ondertekenaars verbinden zich tot het houden van de afspraken die vermeld zijn in het afsprakenkader. Het afsprakenkader en ondersteuningsplan wordt mede ondertekend door een vertegenwoordiger van 1G1P als deze fungeert als eerste aanspreekpunt van het onderwijsinternaat.

Artikel 6

Gedurende het verblijf van de jongere in het onderwijsinternaat, kunnen de zorg- en ondersteuningsnoden veranderen of kan blijken dat de gemaakte afspraken en geboden ondersteuning zoals omschreven in het afsprakenkader en ondersteuningsplan niet volstaan. De geboden ondersteuning en

gemaakte afspraken zijn in dat geval niet meer van toepassing of bieden een onvoldoende adequaat antwoord op de zorg- en ondersteuningsnoden.

Iedere partij die betrokken is bij de uitvoering van het afsprakenkader en/of ondersteuningsplan, heeft bijgevolg het recht om bijsturing te vragen. De bijsturing van het afsprakenkader en ondersteuningsplan gebeurt in overleg met alle betrokken partijen.

Artikel 14 §3 van het decreet van 16 juni 2023 over de onderwijsinternaten bepaalt dat het afsprakenkader en ondersteuningsplan geëvalueerd worden en aangepast worden als door een wijziging van de hulpvraag van de interne er substantieel meer of minder bijkomende ondersteuning is. Als er geen afsprakenkader en ondersteuningsplan kan worden vastgelegd, wordt de inschrijving van de interne beëindigd op 30 juni van het lopende schooljaar.

Artikel 7

Als pas na de inschrijving van een jongere in het onderwijsinternaat blijkt dat het verblijf in het onderwijsinternaat kadert binnen de jeugdhulpverlening of de nood aan jeugdhulpverlening pas ontstaat na de inschrijving, neemt het onderwijsinternaat contact op met 1G1P om alsnog een afsprakenkader en ondersteuningsplan op te stellen. De opmaak van het afsprakenkader en ondersteuningsplan gebeurt conform artikel 5.

Afdeling 2. Inwerkingtreding en uitvoering

Artikel 8 en 9

Inwerkingtreding en uitvoering

3. BESTUURLIJKE IMPACT

A. BUDGETTAIRE IMPACT VOOR DE VLAAMSE OVERHEID

De introductie van het afsprakenkader en ondersteuningsplan heeft geen budgettaire meerkost daar er voor de uitvoering zal gewerkt worden met reeds toegekende budgetten (aan voorzieningen van Welzijn).

Er wordt bijgevolg geen bijkomende financiering toegekend aan de onderwijsinternaten en/of de betrokken jeugdhulpaanbieders.

De Inspectie van Financiën gaf een gunstig advies op 31 januari 2024.

B. ESR-TOETS

De ESR-toets is niet van toepassing op dit voorontwerp van besluit, want dit dossier bevat geen pps-project of maakt geen alternatief gefinancierde investeringen mogelijk.

C. IMPACT OP HET PERSONEEL VAN DE VLAAMSE OVERHEID

Het voorstel van beslissing heeft geen weerslag op het personeelsbestand en op het personeelsbudget, zodat het akkoord van de Vlaamse minister, bevoegd voor het algemeen beleid inzake personeel en organisatieontwikkeling, niet vereist is.

D. IMPACT OP DE LOKALE EN PROVINCIALE BESTUREN

Het voorstel van beslissing heeft geen weerslag op de financiën van de lokale besturen, noch op personeelsvlak, noch op het vlak van de werkingsuitgaven, de investeringen en schuld, en de ontvangsten.

4. VERDER TRAJECT

Het voorontwerp van besluit zal, na principiële goedkeuring door de regering, voor advies worden voorgelegd aan de Raad van State.

5. VOORSTEL VAN BESLISSING

De Vlaamse Regering beslist:

- 1° haar principiële goedkeuring te geven aan het bijgaande ontwerp van besluit van de Vlaamse Regering over het afsprakenkader en ondersteuningsplan;
- 2° de Vlaamse minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand en de Vlaamse minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin:
 - 2.1. over voornoemd voorontwerp van besluit van de Vlaamse Regering het advies in te winnen van de Raad van State, met verzoek het advies mee te delen binnen een termijn van dertig dagen, zoals bepaald in artikel 84, §1, eerste lid, 2°, van de gecoördineerde wetten op de Raad van State;
 - 2.2. onder strikt voorbehoud van definitieve goedkeuring te communiceren over de inhoud van het voorontwerp ten einde de besturen in staat te stellen de nodige voorbereidingen te nemen tegen de inwerkingtreding.

De Vlaamse minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin,

Hilde CREVITS

De Vlaamse minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand,

Ben WEYTS